

Per Øverland: Historieglimt 208

-

Forandringenes tid på Lademoen

Store forandringer har skjedd på Lademoen siden bydelen ble til i 1893. I flere generasjoner har det nå blitt sagt og skrevet at vi lever i de store endringenes tidsalder. Det har kommet store og gjennomgripende endringer både i samfunnet og de enkelte familiers liv. Det er ikke lett å si hva som har ført til de mest avgjørende forandringene, men mange har følt at verden er blitt en helt annet i deres alderdom enn den var da

Lademoen skole, 17. mai 1928. Foto: Byarkivet.

de var barn og unge. Nå har så mange generasjoner hatt denne følelsen at det er grunn til å sette et historisk søkelys på forandringene. Omkring år 1900 opplevde mange den elektriske strømmen som den store moderniseringen.

Når lyset ble skrudd på og arbeidsplass og hjem ble strålende opplyst, da var den nye tiden kommet! Den digitaliseringen vi opplever som den store endringen, er en fortsettelse av den elektriske strømmens betydning.

Da Lademoen bydel ble til, kom først forbedringene av infrastrukturen. Først kom hest omnibussen fra Buran til Ila i 1893, men ble erstattet av den elektriske sporvegen i 1901. Gater og veier ble opparbeidet. En vannledning med vannposter som kommunen la innover Strandveien, gav rent vann i motsetning til tidligere bekker og brønner i bakgårdene som ikke alltid var like rene. Så kom en rekke institusjoner i

rask rekkefølge. De fleste av dem feide utviklingen av veien. I 1899 kom Lademoen postkontor. I år 1900 kom både Lademoen politistasjon og Lademoen brannstasjon. I 1902 ble den nye store Lademoen kirkegård innvidd. Lademoen jernbanestasjon ble åpnet i 1903. Lademoen kirke stod ferdig i 1905 og året etter Lademoen skole. I løpet av syv år hadde byen gitt bydelen syv viktige institusjoner. Et par mannsaldre senere hadde de fleste av dem utspilt sin rolle. Politistasjonen forsvant først, i 1958. Så forsvant brannstasjonen ut til Leangen i 1963. Lademoen jernbanestasjon ble nedlagt i 1967. Lademoen skole var barneskole til 1963 da den ble ungdomsskole. I 1993 var den også slutt. Postkontoret forsvant i 2001. Dermed blir det bare kirken, kirkegården og parken som var igjen! La oss se litt nærmere på hver enkelt av disse institusjonene.

Lademoen postkontor ble opprettet i 1899. Fra 1899 til 1917 lå det i Innherredsveien 31. Da flyttet det over gaten til Innherredsveien 52 ved siden av Ladejarlen apotek. Der var det til 1971 da det ble flyttet til Buran, til meieriets store bygning fra 1925. Det store lokalet var blitt ledig da Trøndermeieriet flyttet til Tunga i 1971. Der var postkontoret til det delte skjebne med så mange andre postkontor da det ble nedlagt i den 10. oktober 2001. Det ble et savn, men det ble oppveid med «post i butikk» der åpningstiden fulgte butikkens åpningstider.

Lademoen politistasjon ble lagt til Graaemølna i 1900 og var politistasjon for bydelen til 1950. Da ble den redusert til å ha bare fire betjenter. Den ble nedlagt i 1958 og erstattet av politiets trafikkavdeling som holdt til der til 1971. Både før og etter tiden som politistasjon har Graaemølna hatt andre virksomheter av betydning for bydelen.

Lademoen brannstasjon ble etter lang planlegging en realitet i 1900. Allerede i 1863 forslo stadsingeniør Dahl som også var branndirektør, at Lademoen fikk egen brannstasjon. Storbrannen i 1899 gav endelig støtet til egen stasjon som først var tenkt lagt til Graaemølna. Likevel ble det innkjøpt en trevilla på Buran, Gamle Kirkevei 14 B, med tomt over mot Nedre Møllenberg gate. Stasjonen hadde ni brannmenn og to hester. Den skulle være midlertidig, men ble der til 1963!

Lademoen kirkegård ble i 1902 anlagt på jord innkjøpt fra Gardemoen gård. Den fikk et gravkapell i tre som var flyttet fra Elgeseter

gravlund som ble utlagt til park. Det lå en kirkegård ved Innherredsveien der UFFA-huset nå står, men den tilhørte Strinda og ble ikke brukt av Lademoen menighet da Lademoen kirke stod ferdig. Nytt gravkapell i mur ble bygd omkring 1955 til erstatning for det gamle trekapellet.

Lademoen jernbanestasjon, Strandveien 32, ble åpnet i 1903 selv om Meråkerbanen ble åpnet allerede 22. juli 1882. Banen ble bygd på fylling ut fra Strandveien og på bru over elva. Stasjonen ble nedlagt i 1967, men ble i 1973 åpnet igjen som holdeplass. Den ligger 940 meter fra Trondhjem stasjon. Etter 1967 benyttet NSB stasjonsbygningen til andre formål inntil den ble solgt til private for bruk til boligformål.

Lademoen kirke ble innvidd i november 1905, men det var først i 1908 Lademoen menighet ble utskilt fra Bakklandet og ble et selvstendig prestegjeld med egen sogneprest. Fra det nåværende bydelshuset stod ferdig i 1887 ble det holdt gudstjenester der. Den residerende kapellan i Bakklandet, Simon Jørgensen, hadde hovedansvar for folket på Lademoen. Han ble den første sognepresten i Lademoen i 1908.

Lademoen skole stod ferdig i 1906 som en av byens største og mest moderne skoler. Allerede fra første dag ble det trengsel. Det var utrolig mange barn i skolepliktig alder i bydelen. Bare fem år etter stod Lilleby skole ferdig for å ta sin del av elevene. Den gamle Eli plass skole som ble revet samme år som Lademoen skole stod ferdig, hadde lenge vært for liten. Skole ble holdt i en rekke ulike lokaler så som Graaemølna, det nåværende bydelshuset og Ynglingen i Strandveien 72.

Lademoen park kom i 1909. Det var en del diskusjon om hva den åpne plassen foran skolen og kirken skulle brukes til. Til slutt ble stortingsmann Anders Buens forslag om et parkanlegg vedtatt og parken ble anlagt i 1909. Med all rett er Anders Buen æret med en minnestøtte i parken og gaten som går øst for kirka bærer hans navn.